

товарність їх виходу, цей показник у середньому по всіх варіантах склав по досліджуваних сортах відповідно: 90,6, 91,8 та 91,8 %, тобто не різнився у розрізі сортів, що взято на вивчення.

Досліджувані ж фактори, а саме фон живлення та обробка посіву рослин картоплі рістрегулюючими речовинами, позначались на основних показниках, що характеризують структуру врожаю. Під їх впливом збільшувалась кількість товарних бульб у кущі та дещо середня маса однієї бульби й вихід товарних бульб.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, при вирощуванні картоплі літнього садіння у двоврожайній культурі на краплинному зрошенні доцільно використовувати наступні сорти: ранньостиглий Тирас, середньоранній Забава та середньостиглий Слов'янка.

За середньої забезпеченості ґрунту рухомими формами основних елементів живлення мінеральні добрива у дозі $N_{45}P_{45}K_{45}$ вносити локально у шар ґрунту 0-12 см, що забезпечує такий же вплив на рівень урожайності досліджуваних сортів картоплі та якість бульб як і застосування повного мінерального добрива $N_{90}P_{90}K_{90}$ врозкид.

У період бутонізації посіви картоплі доцільно обробляти регуляторами росту діазофітом, адаптофітом або агростимуліном, що дозволяє за незначних витрат підвищувати врожайність бульб та покращувати їх якість.

Проводити дослідження з картоплею у подальшому вважаємо доцільним і необхідним. Адже відбувається систематичне оновлення сортового складу, з'являються нові препарати та рістрегулюючі речовини, змінюються основні показники родючості ґрунтів, погодні умови, тощо.

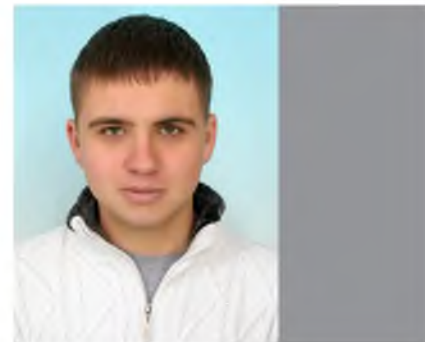
Література

1. Бугаєва І. П. Продуктивність картоплі залежно від режимів зрошення, типу живлення та способів основної підготовки ґрунту в умовах півдня України / І. П. Бугаєва, Г. С. Балашова // Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Зрошуване землеробство». – К.: Урожай, 1992. – Вип. 37. – С.55-59.

О. В. Сидякіна
кандидат с.-г. наук,
доцент кафедри землеробства
Херсонського державного
аграрного університету
gamajunova@bk.ru

УДК 635.64:631.527.5:631.674.6 (477.7)

О. С. Шангар
студент
Херсонського державного
аграрного університету
shangar95@mail.ru

ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ ПОМІДОРА В УМОВАХ КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Анотація. Наведено результати експериментальних досліджень, проведених впродовж 2011-2013 років в умовах краплинного зрошення на чорноземах південних важкосуглинкових приватного орендного сільськогосподарського підприємства агрофірми «Роднічок», що розташоване в Снігурівському районі Миколаївської області, з гібридами томату середнього (Лідер F1, Астерікс F1) і пізнього (СХД 277 F1) строків дозрівання. В усі роки досліджень мінімальний рівень урожайності плодів формував середньоранній гібрид томату Астерікс F1. Дещо вищою врожайністю характеризувався гібрид Лідер F1. Проведена порівняльна оцінка врожайних даних зазначених гібридів. Внаслідок більш тривалого періоду вегетації найвища врожайність плодів томату була сформована гібридом СХД 277 F1. Максимальну різницю між рівнем урожайності всіх вирощуваних у досліді гібридів томату спостерігали у 2013 році, який вирізнявся найсприятливішими погодними умовами впродовж вегетації культури. Найбільший вміст сухих речовин в плодах томату в усі роки досліджень формував пізньостиглий гібрид СХД 277 F1. У групі гібридів середнього строку дозрівання,

незалежно від року вирощування, дещо більшим вмістом сухих речовин у плодах томату характеризувався гібрид Астерікс F1, проте за рахунок більш високої врожайності середньоранній гібрид Лідер F1 забезпечив більший умовний вихід сухих речовин з гектара посіву томату.

Ключові слова: томат, гібрид, урожайність, вміст сухих речовин.

Е. В. Сидякина

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри земледілля
Херсонського державного аграрного університета

А. С. Шангарь

студент

Херсонського державного аграрного університета

ПРОДУКТИВНОСТЬ ГИБРИДОВ ТОМАТА В УСЛОВИЯХ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ЮГА УКРАИНЫ

Аннотация. Приведены результаты экспериментальных исследований, проведенных в течение 2011-2013 годов в условиях капельного орошения на черноземах южных тяжелосуглинистых частного арендного сельскохозяйственного предприятия агрофирмы «Родничок», которое находится в Снигиревском районе Николаевской области, с гибридами томата среднего (Лидер F1, Астерикс F1) и позднего (СХД 277 F1) сроков созревания. Во все годы исследований минимальный уровень урожайности плодов формировал среднеранний гибрид томата Астерикс F1. Несколько большей урожайностью характеризовался гибрид Лидер F1. Проведена сравнительная оценка урожайных данных указанных гибридов. Вследствие более длительного периода вегетации наивысшая урожайность плодов томата была сформирована гибридом СХД 277 F1. Максимальную разницу между уровнем урожайности всех выращиваемых в опыте гибридов томата наблюдали в 2013 году, который отличался наиболее благоприятными погодными условиями в период вегетации культуры. Наибольшее содержание сухих веществ в плодах томата во все годы исследований формировал позднеспелый гибрид СХД 277 F1. В группе гибридов среднего срока созревания, независимо от года выращивания, несколько большим содержанием сухих веществ в плодах томата характеризовался гибрид Астерикс F1, однако за счет более высокой урожайности среднеранний гибрид Лидер F1 обеспечил больший условный выход сухих веществ с гектара посева томата.

Ключевые слова: томат, гибрид, урожайность, содержание сухих веществ.

Е. V. Sidiyakina

PhD of Agricultural Sciences, Associate Professor of Department of Agriculture
Kherson state agricultural university

A. S. Shanhar

Student

Kherson state agricultural university

PERFORMANCE OF HYBRIDS OF TOMATO UNDER DRIP IRRIGATION IN SOUTHERN UKRAINE

Abstract. The article deals with the advantages of tomato crop, highlights the significance of scientifically based selection of varieties and hybrids in cultivation technology, presents the analysis of the latest research and publications on the productivity of modern genotypes from various selection companies in different enterprises in Ukraine. The article gives the results of experimental studies conducted with tomato hybrids of middle (Leader F1, Asterix F1) and late (SHD 277 F1) ripening under conditions of drip irrigation on southern black soils of PRAE agricultural company «Rodnichok», Snigirivskiy district, Mykolayiv region in 2011-2013.

In the years of research the minimum level of yielding capacity was formed by the tomato hybrid of middle ripening Asterix F1. The tomato hybrid Leader F1 was characterized by higher yields. The article provides a comparative assessment of the yielding data of the above mentioned hybrids.

Due to a longer growing season the highest yield of tomato fruit was formed by the hybrid SHD 277 F1. The maximum difference between the productivity level of all tomato hybrids cultivated in the experiment was observed in 2013, which was connected with the most favorable weather conditions prevailing during the growing season in comparison with all the years of research.

The late ripening hybrid SHD 277 F1 had the highest content of dry matter in tomato fruit in all the years of research. The middle ripening hybrids had much less quality parameter. In the group of middle ripening hybrids we observed a clear regularity: regardless of the year of growing the tomato hybrid Asterix F1 was characterized by somewhat higher content of dry matter in tomato fruit. However, due to the higher yielding capacity the middle ripening hybrid Leader F1 provided a larger amount of dry matter per hectare of tomato crops.

It is proved that under conditions of drip irrigation on the black soils in southern Ukraine the middle ripening tomato hybrid Leader F1 has the highest yielding capacity (on average 93.7 t/ha during 3 years), and this hybrid provides the amount of dry matter of 4.6 t per hectare. The late ripening tomato hybrid SHD 277 F1 is able to provide the yielding capacity of 112.6 t per ha (an average parameter during the three years of research). The maximum capacity is observed in the years of favorable weather conditions (2013 - 128.5 t/ha).

Keywords: tomato, hybrid, yielding capacity, dry matter content.

Постановка проблеми. Томат є найпоширенішою овочевою культурою південного регіону України. Саме тут на його частку припадає 2/3 від загального обсягу виробництва овочів. Така висока питома вага в структурі посівних площ пояснюється значною пристосованістю культури до різноманітних ґрунтово-кліматичних умов, високим рівнем продуктивності, багатогіллям використанням плодів, які містять значну кількість мінеральних речовин, мікроелементів, вітамінів і характеризуються неперевершеними смаковими властивостями [1].

Дуже важливе значення у технології вирощування томату відіграє науково обґрунтований добір сортів і гібридів. Щоб забезпечити конвеєрне надходження томатної продукції в умовах конкретного господарства, як правило, вирощують сорти і гібриди з різною тривалістю

вегетаційного періоду: ультраранні, скоростиглі, середньоранні, середньостиглі, середньопізні. Тому вивчення продуктивності різних сортів і гібридів томату у розрізі окремих господарств, безперечно, є актуальною проблемою сучасного агропромислового сектору України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогоднішній день в Україні вирощують у середньому на душу населення 17,4 кг плодів томату. Це становить 44,6% від норми споживання, яка рекомендована Київським НДІ гігієни харчування. Таке становище стосується абсолютно усіх ґрунтово-кліматичних зон України, у тому числі і Степової зони – найбільш придатної для отримання плодів з високими показниками якості і товарності. Тут виробляється 69,7% потреби місцевого населення у плодах томату [2].

Значно збільшити обсяги виробництва томату можливо за рахунок підвищення рівня врожайності, що, в свою чергу, пов'язано з науково обґрунтованим виконанням цілого комплексу агротехнічних операцій по вирощуванню культури. Значну роль у цьому комплексі відіграє обраний сорт або гібрид.

На сьогоднішній день існує величезна (близько 2 тис.) кількість сортів і гібридів томату. До нових гібридів, які пропонує відома компанія «Рійк Цваан», слід віднести такі як Кларабелла F1, Куерідо F1, Чинто F1 [3].

В Інституті зрощуваного землеробства НААНУ за останні роки створено низку нових сортів, занесених до Держреєстру, таких як Наддніпрянський 1, Кіммерець, Інгулецький, Сармат, Тайм [4].

Компанія «Нунемс» пропонує для вирощування такі високоврожайні гібриди як Шеді Леді, Тарпан, Дональд, Адванс. У 2010 р. у фермерському господарстві «Діамант» (Херсонська область) на ділянці, яка двічі постраждала від граду, гібрид Адванс сформував 80 т/га плодів томату [5].

В умовах Черкаської області найвищі врожаї і найкращу якість забезпечує промисловий гібрид томату Солероссо F1 (селекція компанії «Нунемс»), а також салатний томат Ольга F1 (селекція компанії «Вілморин»), Торбей F1 («Бейо»), Турмалін F1 («Гавриш») [6].

Спеціалісти компанії «Інтегровані агросистеми» Миколаївської області у 2010 році дослідили широкий сортимент нових гібридів томату для комбайнового збирання від різних селекційних компаній. Під кожний гібрид було відведено 1 га площі, потім впродовж вегетаційного періоду проводили спостереження за станом рослин та показниками якості плодів. На період збирання інформацію по кожному гібриду зібрали й опрацювали. Результати цього експерименту показали, що високу врожайність плодів та збір сухої речовини забезпечили гібриди томату Уно Россо F1 і Бріксол F1. У наступному 2011 р. під гібрид Бріксол F1 знову було відведено 1 га площі, а під гібрид Уно Россо F1 – 40 га. Ранньостиглий гібрид Бріксол F1 забезпечив урожайність 60 т/га плодів, вміст сухих речовин при цьому становив 5%. Середньоранній гібрид Уно Россо F1 сформував урожайність на рівні 110 т/га з вмістом сухих речовин 4,8% [7].

Вимоги вітчизняних переробних підприємств до якості плодів томату з кожним роком зростають. Значною мірою це пов'язано з тим, що на внутрішній ринок України постачається дедалі більше томатної продукції з Китаю, яка суттєво поступається вітчизняній за якістю, але пропонується за нижчими цінами. Тому українські виробники намагаються знизити собівартість своєї продукції за рахунок більш високої її якості. До того ж, головною конкурентною перевагою на європейському ринку є саме висока якість продукції [8].

Для переробних підприємств плоди томату мають відповідати значному переліку вимог, серед яких слід зазначити дружне достигання, придатність до механізованого збирання, транспортабельність, високий вміст сухих речовин або цукрів за шкалою Брікса ($^{\circ}\text{Bx}$).

Найкраща сировина для виробництва томатної пасти – томати з вмістом сухих речовин понад 5°Bx . Такого рівня у масштабі промислового виробництва досягти досить складно. Насамперед, він залежить від потенційних генетичних можливостей вирощуваних сортів або гібридів, ґрунтово-кліматичних умов вегетаційного періоду та значною мірою обумовлюється ступенем і однорідністю стиглості, ураженістю хворобами, пошкодженням шкідниками, тривалістю періоду між збиранням і надходженням сировини на технологічні лінії [9].

Мета досліджень полягала у визначенні врожайності та якості плодів томату гібридів різних груп стиглості за їх вирощування в умовах краплинної зрошення на чорноземі південному.

Методика дослідження. Дослідження проводили впродовж 2011-2013 рр. в ПОСП АФ «Роднічок» (Снігурівський район Миколаївської області) на чорноземі південному важкосуглинковому на лесі. На вивчення було взято три гібриди середнього і пізнього строків дозрівання (рис. 1):

1. Лідер F1 (середньоранній).
2. Астерікс F1 (середньоранній).
3. СХД 277 F1 (пізньостиглий).

Площа, відведена під кожний гібрид томату, становила 50 га. Агротехніка у досліді була загальноприйнятною для зони Півдня України. Попередником томату у досліді була пшениця озима, після збирання якої проводили дискування важкими боронами БПД-4,2 «Фрегат» на глибину 12-14 см, через 2-3 тижні – оранку на 28-30 см (ПВН-8-40 з передплужниками). Ще через 2 тижні було проведено планування поля (П-2,8).

Передпосадковий обробіток ґрунту розпочинали з боронування (закриття вологи) важкими боронами БЗТС-1,0. На початку квітня було проведено культивування на глибину 8-10 см, після чого (через 2 тижні) розпочали укладання краплинної стрічки на глибину 4-5 см і нарізку направляючих щілин глибиною 14-15 см. Зазначені операції проводили с.-г. машиною несерійного виробництва, виготовленою механіками з КРН-5,6. Після цього укладали лейфлети 6» та 4» з підключенням до них краплинної стрічки, проводили монтаж насосної установки «IRTEK» та фільтростанції «FILTOMAT». За 5 діб до висадки розсади поле обробили сумішшю гербіцидів Ураган Форте 500SL в.р.к. – 2,0 г/га + Стомп 330, к.е – 3,0 л/га + Естерон – 0,3 л/га.

Розсаду томату вирощували за касетною технологією в м. Гола Пристань Херсонської області. Її висадка була здійснена трирядковою розсадосадильною машиною FERRARI F MAX/3 широкорядним способом зі схемою розміщення рослин 140 x 25 см (густота 28,57 тис. рослин на 1 га).

Полив висадженої розсади розпочинали через 2 дні після висадки. З першим поливом вносили Маршал 25% к.е. нормою 2 л/га проти дротяника. Подальший догляд за рослинами складався з 2-х міжрядних культиваций, внесення засобів захисту рослин та поливів. Обприскування засобами захисту рослин проводили

Рис. 1. Гібриди томату (зліва направо): Лідер F1, Астерікс F1, СХД 277 F1

с.-г. машиною John Deer Comandor 3200 в агрегаті з МТЗ-1221. В період інтенсивного водоспоживання поливи проводили щодня. Зрошувальна норма, у середньому за 3 роки досліджень, становила 3500 м³/га.

Мінеральні добрива вносили згідно агрохімічного аналізу ґрунту. Збирали плоди томату після настання технічної стиглості.

Основні результати досліджень. Одержані експериментальні дані показали, що в усі роки досліджень мінімальний рівень урожайності плодів формував середньоранній гібрид томату Астерікс F1 (табл.1). Дещо вищу врожайність забезпечив гібрид Лідер F1. Внаслідок більш тривалого періоду вегетації максимальна врожайність плодів томату в досліді була сформована пізньостиглим гібридом СХД 277 F1.

Порівняльну оцінку врожайних даних гібридів середнього строку дозрівання наглядно демонструє рисунок 2. Наведені дані ілюструють, що врожайність плодів гібриду Лідер F1 перевищила гібрид Астерікс F1 у 2011 р. на 0,3 т/га, у 2012 р. – на 2,7 т/га, у 2013 р. – на 5,9 т/га або відповідно на 0,3; 3,1 і 6,4%. Максимальну різницю між рівнем урожайності всіх вирощуваних у досліді гібридів томату спостерігали у 2013 році, що пов'язано з найсприятливішими, якщо порівнювати роки досліджень, погодними умовами, які склалися впродовж вегетації культури.

Закономірність між варіантами досліді, яку спостерігали впродовж усіх років досліджень, як і слід було очі-

кувати, збереглася і стосовно усереднених за три роки урожайних даних. Найнижчу врожайність плодів (90,7 т/га) забезпечив гібрид Астерікс F1. Вирощування гібриду Лідер F1 збільшило її на 3,0 т/га або 3,3%. Значно вищим рівень урожайності виявився за вирощування пізньостиглого гібриду СХД 277 F1. У середньому за 2011-2013 рр. він становив 112,6 т/га, що на 18,9-21,9 т/га або 20,2-24,1% більше, порівняно з середньоранніми гібридами томату, вирощуваними у досліді (рис. 3).

Результати проведених нами досліджень показали, що найбільший вміст сухих речовин в плодах томату в усі роки досліджень формував пізньостиглий гібрид СХД 277 F1 (табл. 2). Значно меншим даний показник якості виявився за вирощування середньоранніх гібридів. У групі гібридів середнього строку дозрівання простежували чітку закономірність: незалежно від року вирощування дещо більшим вмістом сухих речовин у плодах томату характеризувався гібрид Астерікс F1. У середньому за 3 роки це збільшення становило 0,06%. Разом з цим слід зазначити, що за рахунок більш високої врожайності середньоранній гібрид Лідер F1 забезпечив більший умовний вихід сухих речовин з гектару посіву томату (табл. 3).

Висновки. В умовах краплинного зрошення Півдня України на чорноземах південних із середньоранніх гібридів томату більш високу врожайність плодів (93,7 т/га у середньому за 3 роки) і умовний вихід сухих речовин з гектару посіву (4,6 т/га) забезпечив гібрид Лідер F1. Пізньостиглий гібрид СХД 277 F1 здатний формувати вро-

Урожайність плодів гібридів томату, т/га

Таблиця 1

Гібриди	Роки досліджень			У середньому за 2011-2013 рр.
	2011	2012	2013	
Лідер F1	92,0	90,9	98,2	93,7
Астерікс F1	91,7	88,2	92,3	90,7
СХД 277 F1	113,0	96,4	128,5	112,6

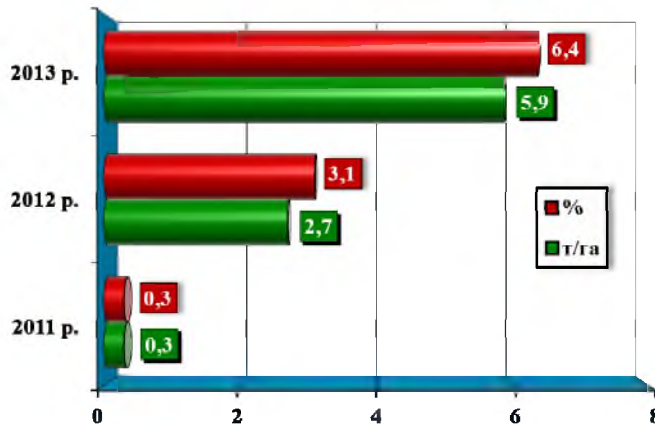

Рис. 2. Приріст урожайності плодів томату гібриду Лідер F1, порівняно з гібридом Астерікс F1

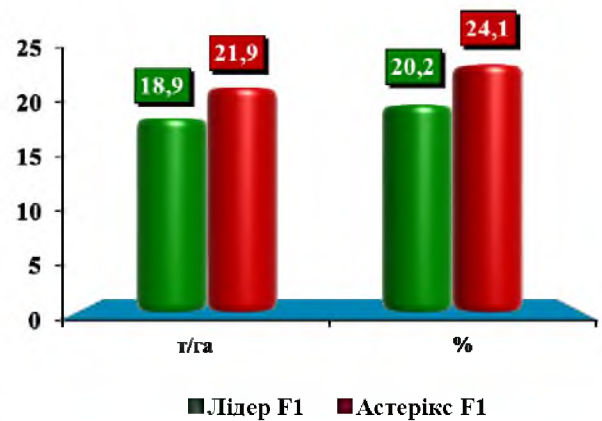

Рис. 3. Приріст урожайності плодів томату за вирощування гібриду СХД 277 F1, порівняно з середньоранніми гібридами (середнє за 2011-2013 рр.)

Вміст сухих речовин в плодах досліджуваних гібридів томату, %

Таблиця 2

Гібриди	Роки досліджень			У середньому за 2011-2013 рр.
	2011	2012	2013	
Лідер F1	4,90	4,95	4,94	4,93
Астерікс F1	4,97	5,02	4,99	4,99
СХД 277 F1	5,11	5,17	5,12	5,13

Таблиця 3

Умовний збір сухих речовин з гектару посіву томату, т

Гібриди	Роки досліджень			У середньому за 2011-2013 рр.
	2011	2012	2013	
Лідер F1	4,5	4,5	4,9	4,6
Астерікс F1	4,6	4,4	4,6	4,5
СХД 277 F1	5,8	5,0	6,6	5,8

жайність плодів на рівні 112,6 т/га (усереднений показник за три роки досліджень). Максимально свій потенціал він проявляє у сприятливі за погодними умовами роки (2013 р. – 128,5 т/га).

Література

1. Мірошніченко Н. В. Вплив фонів живлення на урожайність та якість плодів томатів за вирощування на зрошенні півдня України / Н. В. Мірошніченко, В. В. Гамаюнова // Студентський науковий вісник. – Миколаїв, 2010. – Випуск 2 (3). – Частина 3. Аграрні науки. – С. 9-15.
2. Люта Ю. О. Новий сорт томата Кіммерієць / Ю. О. Люта // Зрошуване землеробство: міжвід. темат. наук. зб. – Херсон, 2007. – Вип.48. – С. 219-222.
3. Беленький А. «Рийк Цваан» собирает друзей / А. Беленький // Овощеводство. – 2011. – №8 (80). – С. 12-14.
4. Касьяненко О. Томатні лідери / О. Касьяненко // Овощеводство. – 2011. – №2 (74). – С. 34-35.
5. Малиновский Б. На Черкассине – не хуже, чем на юге / Б. Малиновский // Овощеводство. – 2011. – №8 (80). – С. 22-25.
6. Чечин И. Полевые испытания томатов прошли успешно / И. Чечин // Овощеводство. – 2012. – №2 (86). – С. 20-21.
7. Дружинська Л. П. Вплив умов вегетації на рівень врожайних якостей помідорів / Л. П. Дружинська, О. О. Жужа, І. М. Смішко // Проблеми та перспективи розвитку зрошувального землеробства на півдні України. – Матеріали професорсько-викладацької та студентської наукових конференцій агрономічного факультету. – Херсон, 2003. – С. 183-185.
8. Томатна індустрія відроджується на півдні України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.virtual.ks.ua/.../825-tomato-industry-revi>.

9. Вибираємо гібрид томату для відкритого ґрунту [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.syngenta.com/.../ua/.../tomatozopen.aspx>.

References

1. Miroshnychenko N. V. Vplyv foniv zhivlennia na urozhainist ta yakist plodiv tomativ za vyroshchuvannia na zroshenni pivdnia Ukrainy / N. V. Miroshnychenko, V. V. Hamaiunova // Studentskyi naukovyi visnyk. – Vypusk 2 (3). – Chastyina 3. Ahrarni nauky. – Mykolaiv, 2010. – S. 9-15.
2. Liuta Iu. O. Novyi sort tomatu Kimmeriets / Iu. O. Liuta // Zroshuvane zemlerobstvo: mizhvid. temat. nauk. zb. – Kherson, 2007. – Vyp.48. – S. 219-222.
3. Belenkiy A. «Riyk Tsvaan» sobiraet druzey / A. Belenkiy // Ovoschevodstvo. – 2011. – #8 (80). – S. 12-14.
4. Kasianenko O. Tomatni lidery / O. Kasianenko // Ovoschevodstvo. – 2011. – №2 (74). – S. 34-35.
5. Malinovskiy B. Na Cherkasschine – ne huzhe, chem na yuge / B. Malinovskiy // Ovoschevodstvo. – 2011. – #8 (80). – S. 22-25.
6. Chechin I. Polevyie ispytaniya tomatov proshli uspešno / I. Chechin // Ovoschevodstvo. – 2012. – #2 (86). – S. 20-21.
7. Druzhynska L. P. Vplyv umov vehehatsii na riven vrozhainykh yakosteï pomidoriv / L. P. Druzhynska, O. O. Zhuzha, I. M. Smishko // Problemy ta perspektyvy rozvytku zroshuvanoho zemlerobstva na pivdni Ukrainy. – Materialy profesorsko-vykladatskoi ta studentskoi naukovykh konferentsii ahronomichnoho fakultetu. – Kherson, 2003. – S. 183-185.
8. Tomatna industriia vidrodzhuetsia na pivdni Ukrainy [Elektronnyi resurs]: Rezhym dostupu: <http://www.virtual.ks.ua/.../825-tomato-industry-revi>.
9. Vybyraemo hibryd tomatu dlia vidkrytoho gruntu [Elektronnyi resurs]: Rezhym dostupu: <http://www.syngenta.com/.../ua/.../tomatozopen.aspx>.

О. І. Улянич
доктор с.-г. наук, професор,
завідувач кафедри овочівництва
Уманського національного
університету садівництва

УДК 635.21: 631.526.3 (477.46)

Н. В. Воробйова
викладач кафедри овочівництва
Уманського національного
університету садівництва
vorob2211@yandex.ru

АДАПТИВНА ЗДАТНІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ СОРТІВ КАРТОПЛІ РАННЬОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ СЕЛЕКЦІЇ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Анотація. Наведено результати досліджень з вивчення вітчизняних і зарубіжних сортів картоплі ранньої в Правобережному Лісостепу України. Доведено, що більшу площу листків у період цвітіння відмічено у сорту Каррера та Латона, яка становила 31,4 і 31,1 тис. м²/га відповідно, що у порівнянні до контролю дозволило отримати суттєву надбавку 7,6 і 7,3 тис. м²/га відповідно. Встановлено, що кількість стебел близьку до значення показника у контролі утворили рослини сорту Забава – 146,9 тис. шт./га. У сортів Латона і Каррера даний показник становив 224,5 тис. шт./га та істотно переважає контроль на 85,8 тис. шт./га. Доведено, що отримання вищого раннього врожаю картоплі у Правобережному Лісостепу України на чорноземі опідзоленому можливе для найбільш адаптованих сортів зарубіжної селекції Латона, Беллароза і Ред Скарлет, які дають можливість додатково отримати 10,3–14,1 т/га. Встановлено взаємозв'язок між особливостями проходження рослинами фенологічних фаз росту і розвитку, біометричними показниками та врожайністю картоплі залежно від сорту.

Ключові слова: картопля рання, сорт, листок, стеблостій, урожайність.